

TADEUSZ MALEC

ŚWIATŁA KRASNOBRODU

**Rec.: KS. EDWARD WALEWANDER, *PROBOSZCZOWIE
KRASNOBRODZCY OD POŁOWY XIX WIEKU***

Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Jana Pawła II, Lublin 2012, s. 104, 4 nlb, il.

Autor, znakomity znawca przedmiotu, profesor zwyczajny, Kierownik Katedry Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w swej niewielkiej objętości książce, zwięzłym, precyzyjnym językiem konstruuje słownik biograficzny kapłanów pracujących w znanym nie tylko w diecezji zamojsko-lubaczowskiej Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny w Krasnobrodzie. Sanktuarium to dzięki oddanym kapłanom i głoszonemu przez nich słowu promieniuje nie tylko na całą diecezję, ale na rozległe obszary Rostoczańskiej Ziemi; uwrażliwia serca wiernych na miłość do Matki Bożej. Garną tu tłumy pielgrzymów zwłaszcza w liturgiczne święta Matki Bożej. Wierni otrzymują liczne łaski. Krasnobrodzkie Sanktuarium promieniuje Światłem Dobra, Opieki, Łaski i Miłości Matki do dzieci, i też zawierzenia dzieci Matce Najświętszej. Tu owocuje obfitość łask uproszonych przez Najlepszą Matkę. Tu owocują wysiłki duszpasterzy i otwarcie na łaski serc wiernych, pielgrzymów, którzy tu licznie przybywają. Tu świecą Światła obfitych Łask przez Matkę uproszonych.

We *Wprowadzeniu* (s. 5-9) Autor wskazuje na niezwykle skomplikowany, złożony problem opisów biograficznych zarówno w aspektach historycznych jak i społecznych, politycznych ludzi, których obecność mogła się zaznaczyć pozytywnie w danej społeczności.

Ks. Prof. E. Walewander podkreśla, że szczególnie zanedbania od strony metodologicznej ujawnia historiografia odnośnie do osób du-

chownych, wyodrębniająca biografie osób duchownych w kontekście wrogiego rygoryzmu władz zaborczych. Także nie sprzyjały ujawnianiu poprawnych nawet od strony metodologicznej biografii osób duchownych ideologiczne kierunki „filozofii” totalitarnych (komunizmu i nazizmu). Autor pragnie, choć w części nadrobić zaniedbania historiograficzne w płaszczyźnie personalistycznej, choć w części spłacać dług wdzięczności wobec osób, które poświęcały swe życie dla lokalnej społeczności, dla Narodu, dla Kościoła, dla Boga.

Ma rację Autor, że najwłaściwszym podejściem w historiografii jest docenianie i uwzględnianie aspektów personalistycznych, bo wtedy opisy biograficzne jednostek uwzględniają pełnię bogactwa ich udziału i znaczenia działalności w danej społeczności lokalnej czy szerszej będącej przedmiotem opisu. Zyskuje na tym opis społeczności w wieloaspektowym pełniejszym widzeniu. Jest to pełniejsze zbliżenie się do Prawdy, a jest to przecież podstawowy cel wysiłku badawczego, któremu służy nauka.

W następnej części opracowania Ks. Prof. E. Walewander daje wykaz biografów krasnobrodzkich proboszczów od połowy XIX wieku, mniej więcej od tej daty, kiedy Sanktuarium krasnobrodzkie po likwidacji w dniu 27 X 1864 r. klasztornego ośrodka dominikańskiego przeszło pod opiekę duchowieństwa diecezjalnego (władzy diecezjalnej).

Na biograficznej liście proboszczów krasnobrodzkich Autor opracowania umieszcza jeszcze dwóch proboszczów, dominikańskich zakonników. Od 19 XI 1857 roku do 21 III 1864 roku posługę proboszcza pełnił dominikanin O. Ludwik Turzyniecki. Po nim obowiązki duszpasterskie przejął O. Franciszek Steciński, dominikanin był nominowany przez władzę diecezjalną. Pracował on w Krasnobrodzie do 1 VI 1866 r. Krótko, bo tylko parę miesięcy opiekował się parafią krasnobrodzką ks. Leon Popławski (od 1 VI 1866 r. do 3 IV 1867 r.).

Od 16 IV 1867 roku proboszczem w Krasnobrodzie był ks. Ignacy Mech. Z przerwami przebywał on tu do 1868 r.

Gdy ks. I. Mech miał przerwy na leczenie zastępował go ks. Tomasz Garlicki. Pracował tutaj ks. Tomasz Garlicki od 31 V 1867 roku do 7 X 1878 r., w którym to roku zmarł nagle w 71 roku życia. Po śmierci ks. T. Garlickiego proboszczem został ks. Feliks Leszczyński. Pracował on od 7 X 1878 do 3 III 1879 r. Od 13 III 1879 r. do 27 I 1881 r. posługę proboszcza w Krasnobrodzie pełnił ks. Adolf Majewski. Kolejnym proboszczem w Krasnobrodzie był ks. Roman Michał Pankowski.

Pracował on tu w okresie od 27 I 1881 r. do 22 VIII 1887 r. W okresie od 9 III 1888 r. do 19 V 1891 r. posługę w Krasnobrodzie jako proboszcz sprawował ks. Adam Decyusz.

Następnym proboszczem krasnobrodzkim był ks. Karol Wojtasiewicz, pracował tu w okresie od 24 VII 1891 r. do 10 XII 1894 r. Słabe zdrowie ograniczało jego działalność duszpasterską. Jako wikariusz (i przejściowo proboszcz) pracował w Krasnobrodzie w latach 1890-1900 ks. Stanisław Abramowicz. Zastępował tu, jak zaznacza Autor, chorego ks. Karola Wojtasiewicza. W latach od 3 I 1895 r. do 26 VII 1907 r. posługę proboszcza w Krasnobrodzie sprawował ks. Antoni Gryczyński. Po ks. A. Gryczyńskim opiekę nad parafią krasnobrodzką objął ks. Józef Boguszewski. Pracował on jako proboszcz od 26 VII 1907 r. do swej śmierci 11 VIII 1916 r.

Następnie proboszczem krasnobrodzkim był ks. Władysław Goliński od 11 VIII do 13 XI 1916 r. A od 14 XI 1916 r. do 4 X 1945 r. obowiązki duszpasterskie jako proboszcz sprawował ks. Antoni Wójcikowski. Po ks. A. Wójcikowskim posługę proboszcza objął ks. Franciszek Gduliński, pracował tu od 8 X do 1 XI 1945 r.

Następnym proboszczem w Krasnobrodzie w okresie od 20 X 1945 r. do 10 V 1969 r. był bardzo zasłużony ks. Ludwik Liwerski. Po ks. L. Liwerskim duszpasterzował w Krasnobrodzie jako proboszcz ks. Kazimierz Stanisław Wójtowicz w okresie od 10 V 1969 r. do 11 VII 1982 r. Posługę proboszcza w Krasnobrodzie i funkcję kustosa w okresie od 18 VII 1982 r. do 25 IX 2010 roku sprawował ks. Roman Marszalec. Po nim obowiązki proboszcza, kustosa i dziekana dekanatu krasnobrodzkiego od 25 IX 2010 r. i sprawuje do obecnego czasu ks. dr Eugeniusz Derdziuk.

Z podanej listy proboszczów krasnobrodzkich omawianego przez Autora okresu są kapłani, których posługiwanie w istotny sposób wpłynęło na rozwój kultu czczonej tu Najświętszej Maryi Panny, do takich należał ks. Ludwik Liwerski. Dał się poznać swą działalnością jako niezwykle duszpasterz. Swym życiem, modlitwą, działalnością dbał o rozwój kultu Matki Bożej. Zwalczał wpływ hodurowców. Krasnobrodzki ośrodek kultu stał się w pełnym znaczeniu Sanktuarium. Stał się ten ośrodek kultu znany w najdalszej okolicy. Tutaj garnęli się pielgrzymi z najdalszych okolic i otrzymywali, i otrzymują liczne łaski.

W ostatnim okresie posługiwania zaznaczył swoją obecność ks. Roman Marszalec. Ożywianiem kultu Matki Bożej i zainteresowaniami

hobbystycznymi, zorganizowaniem ptaszarni rzadkich ptaków, zestawem dożynekowych wieńców i muzeum krasnobrodzkiej wsi gromadzi też dodatkowo pielgrzymów i swoją działalnością duszpasterską ożywił kult Matki Bożej.

Dzięki za wszystko i ożywionej pobożności maryjnej kapłanów i wiernych Sanktuarium w Krasnobrodzie po II wojnie światowej wydało 31 kapłanów diecezjalnych i zakonnych i 40 siostr zakonnych.

Z omawianego okresu Autor wymienia i daje biograficzne informacje o nieżyjących księżach i klerykach z parafii Krasnobród (por. s. 65-74). Do tego grona duszpasterzy należą następujący księża i klerycy: ks. Tomasz Garlicki, ks. Michał Borkowski, ks. Karol Wojtasiewicz, kl. Hipolit Piotr Chalicki, ks. Andrzej Dziubiński, kl. Józef Władysław Żmudzki, o. Władysław Prus SDB, ks. Tadeusz Pałyga, ks. Ryszard Kościak i ks. Stanisław Marek Michalski.

Z tej listy wyjątkową osobowością zapisał się w pamięci krasnobrodzkiej parafian ks. Władysław Prus. Pracował jako misjonarz w Boliwii i Peru. Po 28 latach wrócił do rodzinnej parafii, pracował już w Polsce. Zmarł 17 X 1969 r.

Interesująca lektura tego opracowania wywołuje refleksje jak piękna współpraca duszpasterzy i wiernych daje piękne owoce; otwiera serca na Bożą łaskę, ożywia pobożność i promienieje dobrem, Światłem Łaski na szerszy obszar myśli wiernych, budzi wiernych do działania ku dobru, pobudza młodych ku kapłańskiemu powołaniu.

W Zakończeniu (s. 75-89) Autor opracowania ubolewa nad niszczącym działaniem czasu. A zwraca uwagę na fakt jak głęboka pamięć o związkach osoby z miejscami pochodzenia ożywia i rzeźbi wspomnienia w psychice człowieka. Dla poparcia tego stwierdzenia wspomnienia poety i pisarza Konrada Bielskiego i naszego wielkiego klasyka literatury Henryka Sienkiewicza.

W tym też rozdziałiku ks. prof. Edward Walewander zwraca uwagę, że on sam uwrażliwiony przez miłość miejsca pochodzenia zapragnął odnotować i zachować dla potomnych chociażby w pewnym stopniu uwypuklić historię parafii krasnobrodzkiej przywołując osoby duchowne, które tak wielki wkład uczyniły dla jego rodzinnej parafii.

Na stronach 81-82 mamy streszczenie w języku angielskim dla szerszego, zagranicznego odbiorcy prezentowanego tekstu o słynnym nie tylko w obszarze diecezji zamojsko-lubaczowskiej Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny w Krasnobrodzie. Wartość publikacji podnoszą

też ilustracje portretowe osób duchownych pracujących w omawianej parafii. Publikację dopełnia indeks nazwisk (s. 97-100) i indeks geograficzny (s. 101-104).

Ta niewielkich rozmiarów publikacja nosi znamiona rzetelnej pracy naukowej. Jej walory merytoryczne, silne oparcie na dokumentach archiwalnych i metodologiczne uwypuklenie aspektów pedagogiczno-teologicznych – podniesienie pomijanego problemu osobowości zasłużonych osób duchownych i ich istotny wpływ na ożywienie lokalnego Kościoła w parafii krasnobrodzkiej.

Należą się słowa uznania nie tylko dla naukowych wysiłków wybitnego znawcy przedmiotu, zasłużonego dla pedagogii Kościoła badacza, ale też dla Wydawnictwa Towarzystwa Naukowego KUL Jana Pawła II.

